

לוחמי באסה

ההגנה על יפו היתה מחולקת לפי שכונות. בתמונה זו נראית קבוצה מבין מגיני שכונת באסה, המקום שבו עומד כיום איצמדין בלומפילד של הפונטל תל-אביב, בו נערכות תחרויות הכדורגל.

לנטוש את העיר ולעבור למקומות אחרים. המפקדה העיר נגים אלדין לא היתה מסוגלת להשתלט על העיראקים. כי קציני ניהם עצמם חששו מהמתנדבים. באחריה זו לא הפקרות, קרה שהמפקד נגים אלדין של באסה מי שיישן בבית-המפקדה כקצין תורן.

„ארבע צודקות דיפון!“

ה וועדה הצבאית בדמשק הבטיחה לשלוח גודד שלם מצבא השיחרור לסייע למגיני יפו, אבל בסך-הכל הגיעו שתי פלוגות ואילו התותחנים, שסופחו לכוח זה, נעצרו ביאזור. מפקד התותחנים הודיע שהוא בא, בעצם, רק כדי לתפוז על שתי הפלוגות, במקרה שיי תקלו באויב. עתה, משהגיעו שתי הפלוגות ליפו, הסתיים תפקידו — והוא חזר לרמאללה.

באותו יום שידר מפקד צבא השיחרור, פאוזי אל-קאוקגי הודעה, כי תותחני הר-סו לגמרי את המושבה נטר (מיקרה יש-ראל), וכי הדליקות בתל-אביב נראות לי-מרחקים.

שוב יצאה מישלחת לדמשק, שתשפיע על המפקד שם, טאהא אל-האשמי, להת-ייחס ברצינות למצבה של העיר. הוא קיבל אותנו במשרדו, הקשיב לבקשתנו, והשיב: „בסדר, תיכף נסדר את העניין.“ הוא הרים את שפופרת הטלפון, ודיבר לתוכה: „האלו! לחצו לנו ארבע צוללות בשביל מגיני יפו. כן, כן, והמש משח-תות. גם כמה תותחנים כבדים, איזה מאה, ומיקלעי ברן. איזה אלף, כן, כן, זה דחוף!“

בלענו את העלבון וחורנו בידיים ריקות ליפו.

ארמני מציע טנקים

ל יהודים היתה קטנות מוגבלת של מרגמות קטנות, והנה, לפתע, התחילו להפגין את העיר בפגזים שהיו לי-מעשה מוקשים מעופפים. אורך האחד היה 1.30 מטר, הם הרסו את רוב הסימטאות בשכונות אבר-כביר, מנשיה, ג'בליה, תל-אל-עריש, ובאסה. עד כדי כך הפחידו פגזים אלה את תושבי השכונות, שהאחרים לביטחון יפו חיפשו מוצא מהיר להרגעת הרוחות. הותל על מפקד איזור באסה לקחת אחד הפגזים לדמשק, אל המפקד העליון האלוף טאהא אל-האשמי, כדי למצוא ונשק-נגדי. האלוף התבונן בפגז, אמר להם חודה רבה בשביל המזכרת — והעי-מיד אותו בכניסה למחסן התחמושת ה-מרכזי.

אנשי המישלחת חזרו ליפו, גייסו בעל-מסגרייה מקומי כדי שייצר פגזי דומה. הצעיר, שמו היה עלי, ייצר את הפגז. אחר-כך ניגש לייצר מרגמה מתאימה בש-בילו, אבל תוך כדי כך התפוצץ ומת. ב-18 בסברואר שלח השייך חסן סלא-מה דו"ח מפורט על המצב ביפו, וביקש תגיבורת. אתם בודאי יודעים מי היה חסן סלאמה. הוא היה אחד הלוחמים היר-תיקים של מרד 1936, וברח עם המופתי לגרמניה. שם התאמן בקרבות-קומנדו, הוצי-

המתנדבים היוגוסלבים

הגיעו ליפו בעיקר דרך מצרים, אחרי שברחו מיישורו של סי.סו. בהיותם מוסלמים נענו לקריאת הג'יהאד, ומנהיגיהם נראים בתמונה זו נואמים במסיגד ביפו.

קדמות היהודים הופסקה. אבל אויב נורא יותר פגע בנו: מסע השמועות. סופר על השחיטה הנוראה שבוצעה בדיר יאסיף, ובריחת התושבים — שהיתה איטית במ-שך כל הזמן — קיבלה פיתאום תנופה. רחובות העיר התמלאו טנקים אנגליים, שכפו שביחתי-נשק על הצדדים. לפי תנאי שביחתי-הנשק, נשארו היהודים בעמדות כניעה, והסיקו שגורל העיר נחתם — דבר ששוב הגביר את זרם הבריחה.

שודדים מעזה

ב 4 במאי הנחית אל-קאוקגי עוד מכה על יפו. הוא הוציא צו להחלפת המפקד העיראקי עאדל נגים אלדין ב-רב-סרן מישל עיסא. הדבר סגע קשות בגושותיו של נגים אלדין, והוא שכנע את כל קציני-המטה שלו להתפטר. כך נותרה יפו — בשיא הקרב על חייה — ללא סיקוד. הוא הורה להכין לו סירה, שתיקה אותו ואת קציניו לביירות. „אני אראה לפאוזי אל-קאוקגי את תוצאת הור-אוטיו!“ איים בכעס.

ראש-העיר ד"ר יוסוף הייכל, ונכבדי העיר האחרים, התחננו בפני נגים אלדין שיישאר. מישל עיסא הודיע שאינו מעוני (המשך בעמוד 12)

מיטתה של זונה יהודיה, שעבדה ביפו. על כך הועמד לדין.

מיברק מהמפקדה בדמשק הודיע לנו, כי נשלחו 50 אלף כדורים צ'כיים, 50 אלף כדורים אנגליים, ומספר דומה של כדורים איטלקיים. הם נמצאים ברפיח, ועלינו לקבלם שם. הודיע שלח מישהו לרפיח — והוא חזר בידיים ריקות. איש לא שמע שם על מישלוח כזה.

ב-23 במארס ערכו היהודים התקפה נוספת. המוקשים המעופפים שלהם הרסו חלקים שלימים של העיר, ומיטב הנוער נפל בקרב.

שבוע לאחר מכן הגיעו עוד 130 מוגי-הדין (לוחמי ג'יהאד). אבל הביאו איתם רק 50 רובים, וטמיגין אחד.

ב-28 באפריל פתחו היהודים בהתקפה גדולה. הם הקימו את מיפקדתם בבית-ספר אליאנס. שליד תחנת הרכבת. בחורינו הצליחו להדוף את ההתקפה, וגידימה לי שגרמנו אבידות לא מעטות ליהודים. למחרת חידשו את ההפגזה — עד שלא נותר חוט חשמל אחד שלא נקרע, או צינור מיים שלא התפוצץ. החל התורנו ובוהו בעיר; השליטה על הרחוב החלה נשמטת מידינו.

שוב חידשו היהודים את הסתערותם. שכונת מנשיה הפכה זירה לקרבות מבית-אליבית. האנגלים התערבו — והתי-

נח ממסוס גרמני, יחד עם עוד חמישה חברים, באיזור יריחו. עם פרוץ קרבות מלחמת החלוקה, מונה כמפקד הרצועה הערבית (החוף) והמרכז. בכל זאת נזרק גם הדו"ח שלו לסלי-הגיירות בדמשק. תושב ארמני, שאיננו זוכר עתה את שמו, הציג לחדר הלאומי 30 טנקים קלים, במחיר של 15 אלף דינאר. הוא הסכים שלא יקבל את המורתם עד מסירת הטני-קים. הוועד הלאומי ביפו הטיל על מוצי-ספא טאהיר לסיים את העניין עם הוועדה הצבאית בדמשק. אך שוב — דמשק לא עשתה מאומה, והעיסקה המצויינת לא התבצעה.

נשלחו מאות מיברקים למיפקדתו של טאהא אל-האשמי, אך זה הסתפק בתשו-בה אחת: „הפיקוד על יפו הועבר למי-קדת אל-קאוקגי. הוא דואג לגורל העיר.“ איננו מהסס לומר, כי פאוזי אל-קאוקגי גיי בגד ביפו ובעם הפלסטיני. אפילו סו-ללת-התותחנים האחת והיחידה של סגן-יפו, שפעלה מיאזור תחת פיקודו של סגן-אלוף מהדי, הוא העביר למקום אחר. ה-סוללה הפגיוזה את תל-אביב ביעילות. פיתאום נתן לה קאוקגי הוראה לעבור לנאבלוס. בזאת הקל על היהודים את כי-בוש סאקיה וחיריה (אורי-הודיה של היום) וכפר עאנה, ומייד לאחר-מכן כיבוש יפו עצמה.

במיטתה עם זונה יהודיה

ב שבוע הראשון של מארס הגיעו ליפו 300 מתנדבים חדשים. התנהגו-תם היתה כמו התנהגות העיראקים. וכא-שר התנהל קרב אכזרי עם היהודים בתל-אל-עריש, שלושה ימים אחרי בואם של מתנדבים אלה, היה מפקדם עסוק — ב-

* הכוונה, כנראה, לשריוניות הבריטיות, המצויינות בתותחי שני פאונד.

הבריחה המוני יפו צובאים על מדרגות המעגן של נמל יפו, מנסים לעלות לסירות שיובילו אותם צפונה לביירות, או דרומה למג'דל ולעזה.

ההתרברבות שניים מהשבאב של יפו, בפוזת של לוח-מים, על גבי טנק מצוייר על עץ. תמונה זו אופיינית לחודשים הראשונים של המלחמה שקבעה את גורלה של יפו.